

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ДЕРЖАВНА
АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА
І ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ
НА ПУБЛІЧНІЙ СЛУЖБІ
В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ
І ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

Монографія

КИЇВ
Видавництво Ліра-К
2016

УДК 352:(343.35:343.8)477
ББК 67.9(4Укр)4102
Д 36

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Національної академії державного управління
при Президентові України (протокол № 230/1-10 від 04.02.2016),
Вченою радою Національної академії внутрішніх справ
(протокол № 1 від 26.01.2016)*

Рецензенти:

Дудоров О. О. – доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України;

Мельник М. І. – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;

Баштанник В. В. – доктор наук з державного управління, професор.

Д 36   **Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і органах місцевого самоврядування:** монографія / автор. кол.: В. В. Василевич, Т. Е. Василевська, В. Ф. Нестерович, Е. В. Расюк, А. В. Савченко, В. Л. Федоренко (кер.) та ін. ; за ред. проф. Ю.В. Ковбасюка і проф. В. Л. Федоренка. – К. : Видавництво Ліра-К, НАДУ, 2016. – 524 с.

ISBN 978-617-7320-34-9

Монографію присвячено питанням формування та реалізації державної антикорупційної політики і запобігання корупції на публічній службі. Розкрито засади державної антикорупційної політики, особливості її законодавчого та організаційно-управлінського забезпечення, визначено державно-управлінський статус суб'єктів запобігання корупції на публічній службі в Україні, а також особливості адміністративно- і кримінально-правового забезпечення протидії корупційній злочинності. У самостійних розділах монографії викладено кримінологічну характеристику корупційної злочинності, а також наведено міжнародні стандарти у сфері запобігання корупції на публічній службі. Головний зміст роботи викладено у розділі, присвяченому особливостям запобігання корупційним діям державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування. Висвітлено питання конфлікту інтересів на публічній службі. Проаналізовано перспективи легалізації інституту лобювання у контексті реалізації Антикорупційної стратегії на 2014–2017 рр.

Монографія буде цікавою для державних службовців і посадових осіб органів місцевого самоврядування, викладачів, докторантів, аспірантів і магістрів у сфері публічного управління та адміністрування, громадських активістів, усіх небайдужих до проблем запобігання та протидії корупції в Україні.

ISBN 978-617-7320-34-9

**УДК 352:(343.35:343.8)477
ББК 67.9(4Укр)4102**

© Ковбасюк Ю. В., Федоренко В. Л., 2016

© Видавництво Ліра-К, 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
РОЗДІЛ 1. Засади державної антикорупційної політики в Україні	11
1.1. Соціальна небезпека корупції та її наслідки для держави і суспільства	11
1.2. Поняття, сутність і зміст державної антикорупційної політики в Україні	16
1.3. Принципи державної антикорупційної політики в Україні.....	22
1.4. Генезис антикорупційного законодавства України.....	25
1.5. Функції державної антикорупційної політики.....	35
1.6. Механізм реалізації державної антикорупційної політики в Україні.....	38
РОЗДІЛ 2. Участь громадськості у формуванні та реалізації державної антикорупційної політики в Україні	47
2.1. Антикорупційна функція громадянського суспільств	47
2.2. Поняття громадськості, її роль у формуванні та реалізації державної антикорупційної політики в Україні	55
2.3. Міжнародні стандарти участі громадськості у формуванні та реалізації державної антикорупційної політики	60
2.4. Правове регулювання участі громадськості у формуванні та реалізації державної антикорупційної політики в Україні.....	64
2.5. Форми участі громадськості у формуванні та реалізації державної антикорупційної політики в Україні	73
2.6. Типологія участі громадськості у формуванні та реалізації державної антикорупційної політики	93
РОЗДІЛ 3. Міжнародні стандарти та належна зарубіжна практика запобігання і протидії корупції на державній службі та службі в органах місцевого самоврядування	100
3.1. Міжнародні стандарти у сфері запобігання і протидії корупції на державній службі та службі в органах місцевого самоврядування.	100
3.2. Належна зарубіжна практика запобігання та протидії корупції в сфері публічної служби.	107
3.2.1. Попередження корупції у державному управлінні на прикладі Швейцарії	113

3.2.2. Позитивна практика Латвійської Республіки в сфері запобігання та протидії корупції на публічній службі	119
3.2.3. Доступ до публічної інформації як метод боротьби з корупцією в Польщі	126
3.3. Досвід США щодо запобігання та протидії корупції на державній службі.....	131

РОЗДІЛ 4. Суб'єкти формування державної антикорупційної політики, запобігання та протидії корупції в Україні..... 142

4.1. Верховна Рада України, Президент України і Кабінет Міністрів України як суб'єкти формування та реалізації державної антикорупційної політики	142
4.2. Антикорупційний потенціал Верховного Суду України та судів загальної юрисдикції	152
4.3. Міністерство юстиції України як суб'єкт запобігання і протидії корупції.....	161
4.4. Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції.....	170
4.4.1. Органи прокуратури	176
4.4.2. Органи Національної поліції	179
4.4.3. Національне антикорупційне бюро України.....	181
4.4.4. Національне агентство з питань запобігання корупції	190
4.5. Служба безпеки України як суб'єкт запобігання та протидії корупції.....	200
4.6. Державне бюро розслідувань як суб'єкт запобігання та протидії корупції.....	202

РОЗДІЛ 5. Адміністративна відповідальність за правопорушення, пов'язані з корупцією, їх кваліфікація та особливості провадження 209

5.1. Загальна характеристика адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією та провадження за цими деліктами.....	209
5.2. Кваліфікація адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією	211

РОЗДІЛ 6. Кримінально-правове забезпечення протидії корупції в Україні..... 225

6.1. Корупційні злочини: поняття, види та загальна характеристика.....	225
6.2. Кримінальна відповідальність за корупційні злочини	243

РОЗДІЛ 7. Корупційна злочинність в Україні: стан, детермінація та запобігання..... 310

7.1. Рівень, структура та динаміка корупційної злочинності	310
7.2. Причини та умови корупційної злочинності.....	318

7.3. Заходи запобігання корупційній злочинності в Україні.....	322
7.4. Роль органів державного управління та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у профілактиці корупційної злочинності	327
7.5. Особливості корупційної злочинності в сфері охорони здоров'я.....	334

РОЗДІЛ 8. Особливості запобігання та протидії корупції

на публічній службі	354
8.1. Корупція як загроза встановленому порядку державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні.....	354
8.2. Аналіз ризиків і потенційних сфер зловживань у системі виконавчої влади та державної служби.....	366
8.2.1. Підходи до оцінки корупційних ризиків	366
8.2.2. Сфера державної служби і ризики для державного управління.....	369
8.2.3. Структурно-функціональна характеристика апарату державного управління	372
8.2.4. Фактори запобігання поширенню корупції: політичний, нормативно-правовий, організаційний, економічний, кадровий, морально-психологічний	378
8.2.5. Соціально-економічні заходи запобігання проявам корупції	380
8.2.6. Зони підвищеного ризику проявів корупції як база для рубрикатора можливих сфер зловживань	381
8.3. Антикоруptionний потенціал нового Закону України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 р.	385
8.4. Суб'єкти і механізми запобігання та протидії корупції на державній службі	392
8.5. Етичні кодекси в системі публічної служби як інструменти запобігання та протидії корупції.....	398
8.6. Декларування доходів державних службовців як метод запобігання корупції.....	405
8.7. Службові викриття як спосіб внутрішнього контролю за поведінкою державного службовця.....	411

РОЗДІЛ 9. Запобігання конфлікту інтересів на публічній службі

в Україні та за кордоном	416
9.1. Конфлікт інтересів на державній службі: шляхи і методи запобігання та вирішення.....	416
9.2. Законодавче регулювання конфлікту інтересів на публічній службі у США	424
9.3. Законодавче регулювання конфлікту інтересів на публічній службі у Канаді	430
9.4. Законодавче регулювання конфлікту інтересів на публічній службі у Великій Британії	434

9.5. Законодавче регулювання конфлікту інтересів на публічній службі у Грузії	436
---	-----

РОЗДІЛ 10. Законодавче регулювання лобіювання як інституційний чинник запобігання корупції.....	439
10.1. Поняття лобіювання та його роль у запобіганні корупції.....	439
10.2. Міжнародні стандарти регулювання лобіювання у рамках запобігання корупції.....	444
10.3. Північноамериканський досвід законодавчого регулювання лобіювання у рамках запобігання корупції.....	455
10.4. Західноєвропейський досвід законодавчого регулювання лобіювання у рамках запобігання корупції.....	462
10.5. Східноєвропейський досвід законодавчого регулювання лобіювання у рамках запобігання корупції.....	470
10.6. Правові основи і законодавчі ініціативи урегулювання інституту лобіювання в Україні.....	478
10.7. Легалізація інституту лобіювання в чинному законодавстві як складова запобігання корупції.....	495
ДОДАТКИ.....	504
<i>Додаток 1.....</i>	<i>504</i>
<i>Додаток 2.....</i>	<i>515</i>
Авторський лист.....	520